

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Ylikotila, Anna-Kaisa

Title: Ka-ta-jai-nen kan-sa: osal-li-set ja osat-to-mat

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Ylikotila, A.-K. (2017, 05.12.2017). Ka-ta-jai-nen kan-sa: osal-li-set ja osat-to-mat. Tiedeblogi. <https://www.jyu.fi/fi/blogit/tiedeblogi/toimitus/anna-kaisa-ylikotila-katajainen-kansa-osalliset-ja-osattomat>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Anna-Kaisa Ylikotila: Katajainen kansa: osalliset ja osattomat

Kuka on oikeasti suomalainen ja miten se määritellään?

Perinteisesti suomalainen kansa on nähty yhtenäisenä joukkona, joka sisun voimalla puurtaa tiensä läpi harmaa kiven. Oikeastaan tämä käsitys juontuu 1800-luvun jälkipuoliskolle, jolloin nationalismin tuulet puhalsivat myös Suomeen. Erityisesti Snellmania ja fennomaaneja saa kiittää siitä, että yhden valtion, yhden kansan ja yhden kielen ajatus muurautui osaksi suomalaisen kansalaisidentiteetin kivijalkaa.

Kansalaisuuden on nähty toteutuvan etnisenä, kulttuurisena ja kielellisenä yhtäläisyytenä, jonka kautta suomalaiset itsekin määrittelevät omaa kulttuuriaan. Todellisuudessa kuitenkin myös Suomessa on ollut useita kieliä, sukujuuria ja keskenään erilaisia identiteettejä, jotka ovat toisinaan säilyttäneet oman asemansa, mutta ajoittain sulautuneet osaksi laajempaa kokonaisuutta.

Perinteiseen suomalaiseen kansalaisuuskäsitykseen on liittynyt jopa hieman uhmakas "me vastaan muut" -ajattelu. Muihin kuin oman kulttuuripiirin edustajiin on suhtauduttu vähintäänkin epäluuloisesti, ja vaikka suomalainen yhteiskunta monimuotoistuu, on uusien vähemmistöryhmien omien kulttuuristen oikeuksien toteutumiseen suhtauduttu yhä kriittisemmin. Kun siis maahanmuuttajilta odotetaan

sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan, on ns. "kantaväestön" odotettu antavan sijaa erilaisuudelle sen sopiessa osaksi paikallisyhteisön omaa normistoa.

Suomi hyvinvointivaltiona onkin muuttunut entistä eriarvoistavammaksi samaan aikaan kun suomalainen väestö on monikulttuuristunut. Väestöryhmien tulo- ja terveyserot ovat syventyneet ja näistä eroista on tullut entistä pysyvämpiä viimeisen parinkymmenen vuoden aikana. Erityisen haavoittuvia väestöryhmiä Suomessa, kuten muuallakin Euroopassa, ovat yksinhuoltajaperheiden ja monilapsisten perheiden lisäksi työttömät, eläkeläiset, päihde- ja mielenterveyskuntoutujat, nuoret aikuiset ja maahanmuuttajat. Nykyaikana usein korostetaan yksilöiden omaa vastuuta oman paikan löytämiseksi yhteiskunnassa.

Kansalaisuus on suhdetta sekä toisiin ihmisiin että valtioon. Kansalaisuus luo yhteisöllisiä rajoja, joilla rakennetaan sekä minuutta että käsitystä omasta kansasta muiden kansojen joukossa. Samalla rakennetaan toiseutta ja erilaisuutta, minkä vuoksi suomalaisuutta voidaan käyttää myös poissulkevana terminä: kuka on oikeasti suomalainen ja miten se määritellään?

Mitä tiukempi käsitys vallitsee siitä, minkälainen on "oikea" Suomen kansalainen, sitä suurempi osa kansasta suljetaan (tietoisesti tai tiedostamatta) ulkopuolelle niin paikallisyhteisöistä kuin yhteiskunnastakin: hän ei ole yksi meistä vaan poikkeava, erilainen. Kuinka siis tällaisia henkilöitä voidaan vaatia osallistumaan paremman yhteiskunnan ja paremman Suomen rakentamiseen, kun heille jatkuvasti osoitetaan, etteivät he ole osallisia suomalaisessa yhteiskunnassa?

Anna-Kaisa Ylikotila, tohtorikoulutettava, historian ja etnologian laitos, 5.12.2017

URN:NBN:fi:ju-201712054485

Kirjallisuutta aiheesta:

- *Sukupuolikysymys*, toim. Husso, Marita & Heiskala, Risto: Gaudeamus, Helsinki 2016.
- Julkunen, Raija: *Sukupuolen järjestykset ja tasa-arvon paradoksit*. Vastapaino, Tampere 2010.
- *Muuttajat – Kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta*, toim. Martikainen, Tuomas, Saukkonen, Pasi & Säävälä, Minna: Gaudeamus, Helsinki 2013.
- *Yhteiskuntaluokka ja sukupuoli*. toim. Tolonen, Tarja: Vastapaino, Tampere 2008.